

ORVOSI ETIKA ELŐADÁS ÉS GYAKORLAT

TANULÁSI EREDMÉNY ALAPÚ TANTÁRGY TEMATIKA

Képzés neve:	Általános orvosképzés
Tantárgy címe:	Orvosi etika előadás és gyakorlat – AOK-OMK411 és AOK-OMK412
Tantárgy típusa:	kötelező
Tanév és félév:	IV. évfolyam / tavaszi félév
Tantárgyfelelős:	Dr. habil. Kelemen Oguz Ph.D. – intézetvezető egyetemi docens, pszichiáter
Intézeti felelős:	Dr. Tari Gergely Ph.D. – egyetemi adjunktus, bioetikus Magatartástudományi Intézet (6722 Szeged, Mars tér 20.) e-mail: tari.gergely.robert@med.u-szeged.hu
Tanóra típusa:	előadás és gyakorlat
Heti óraszám:	7x1 és 10x2 óra
Kreditérték:	0 és 2
Értékelés:	aláírás és gyakorlati jegy (5)
Előfeltétel:	Bevezetés az orvostudományba – AOK-KU241/242; AOK-OMK041/042

Tantárgy célja:

Az orvosi etika oktatásának céljai közé tartozik, hogy a hallgatókban tudatosítsuk, hogy az orvosi tevékenység egyik alapvető, elidegeníthetetlen összetevője az etikai tudás-és készséganyag ismerete és alkalmazása. A hivatásetika alapértékeinek tisztázásán túl elemezzük a medicina modern módszereiből fakadó legfontosabb etikai kihívásokat. Közvetítjük azt a fogalmi, logikai rendszert is, amely szükséges a felmerülő orvosetikai problémák felismeréséhez és megoldásához.

Oktatási célok:

- Olyan ismeretek elsajátítása, melyek segítik az egészségüggyel kapcsolatos bio-és klinikai etikai problémák felismerését és megoldását.
- Olyan ismeretek átadása, amelyek segítik az orvostanhallgatókat abban, hogy a páciensek, a kutatásba bevont személyek és az egészségügyi dolgozók jogait és kötelezettségeit teljes mértékben megismerjék és a gyakorlatban sikeresen alkalmazzák.
- Olyan ismeretek és készségek átadása, melyek alkalmasak arra, hogy a hazai és nemzetközi szakmaetikai standardoknak megfelelő módon orvosoljanak hivatásetikai dilemmákat.

Kimeneti követelmények:

Tudás

- Tisztában van az orvostanhallgató kötelességeivel, azonosítja a feladatait, melyek az előadás és a gyakorlat teljesítéséhez szükségesek (pl.: óralátogatási kötelezettség, referátumtartási kötelezettség).
- Ismeri az orvostanhallgatóktól egyetemi keretek között elvárt magatartásformákat és viselkedésmintákat (pl.: aszertív kommunikáció, adekvát vitakészség).
- Mélységben ismeri a bioetikai alapelveket.
- Önállóan felidézi az 1997. évi CLIV Egészségügyi törvényben foglalt betegjogokat.
- Felsorolja az egészségügyi szolgáltatók 1997. évi CLIV Egészségügyi törvényben foglalt főbb jogait és kötelezettségeit.
- Felismeri a beteg ember szocio-kulturális sajátosságait, társadalmi meghatározottságát.
- Átfogóan ismeri az orvosi etika tematikában foglalt általános etikai és filozófiai alapvetéseket.

Képesség

- Önállóan képes saját jegyzetet előállítani, kérdéseket feltenni az előadás anyagával kapcsolatosan, önállóan képes előadni egy kijelölt témában szakirodalmi segédlettel az elméleti alapvetéseket és hozzáfűzött reflexiókat és összehasonlítja ezeket.
- Példát mutat hallgatótársai számára.
- Önállóan alkalmazza a bioetikai alapelveket az orvostanhallgatói gyakorlat során és a felmerülő etikai dilemmákat megértve megoldási javaslatokat fogalmaz meg.
- Gyakorlati tevékenysége során biztosítja a betegjogok felismerését és betartatását. Betegjogi nézőpontból képes megítélni a jó- és rosszgyakorlatokat a klinikumban.
- Gyakorlati tevékenysége során érvényesíti szükség esetén az egészségügyi szolgáltatók 1997. évi CLIV Egészségügyi törvényben foglalt főbb jogait és kötelezettségeit.
- Az anamnézis felvételekor a konkrét beteggel való kommunikációja során a beteg szoci-kulturális státuszára, egészségműveltségére tekintettel jár el (pl.: betegtájékoztatás).
- Orvostanhallgatói tevékenysége során a konkrét etikai dilemmák felismerésénél és megoldásánál támaszkodik a tematikában foglalt átfogó etikai és filozófiai alapvetések által közvetített ismeretekre.
- Birtokában van az önfejlődés, önfejlesztés értékének felismerése az orvosetikai témakörben.

Attitűd

- Motivált az előadás és gyakorlat teljesítéséhez elvárt feladatok megoldását illetően.
- Orvostanhallgatói tevékenysége során törekszik az orvostanhallgatóktól egyetemi keretek között elvárt magatartásformák és viselkedésminták megvalósítására.
- Értékként tekint a bioetikai alapelvekre.
- Értékként tekint az egészségügyi szolgáltatók 1997. évi CLIV Egészségügyi törvényben foglalt főbb jogaira és kötelezettségeire és a birtokába jutott betegadatokat bizalmasan kezeli.
- Elfogadó a saját munkája során a betegek különféle szocio-kulturális státusza iránt.
- Orvostanhallgatói tevékenysége során képviseli az orvosi etikai tematikában foglalt általános etikai és filozófiai alapvetéseket. Elfogadó a – nem szélsőséges – de saját erkölcsi és világnézetével nem egyező szemléletmódokkal, álláspontokkal kapcsolatban.
- Az orvosi etika tantárgy szemléletének alkalmazásában orvosi hivatásbeli fejlődési gyakorlatot lát. Hallgatótársai orvosetikai dilemmáiról való gondolataira támogató hozzászólással reagál és az alternatív megoldási javaslatokból inspirálódik.

Autonómia – Felelősség

- Aktívan részt vesz az órai közös munkában pl.: esetelemezésben.
- Orvostanhallgatói tevékenysége során önállóan, illetve másokkal együttműködve betartja az orvostanhallgatóktól egyetemi keretek között elvárt magatartásformákat és orvostanhallgatói viselkedést.
- Végzett orvosként szakmai döntéseiben megjelenik a bioetikai alapelvek dilemmáinak felismerése és az általuk kínált megoldási javaslatok alkalmazása.
- Orvostanhallgatóként kritikusan szemléli a jelenlegi klinikai gyakorlatot és szakmai döntéseiben felelősséget vállal a betegjogok tiszteletben tartásáért. A klinikumba lépve kritikusan szemléli a betegellátó tevékenységet.
- Végzett orvosként orvos-szakmai döntéseiben felelősséggel tekint az egészségügyi szolgáltatók 1997. évi CLIV Egészségügyi törvényben foglalt főbb jogaira és kötelezettségeire.
- Végzett orvosként önálló szakmai döntéseiben biztosítja a betegek különféle szocio-kulturális sajátosságainak, társadalmi meghatározottságának érvényesülését (pl.: betegtájékoztatás).
- Orvostanhallgatói tevékenysége során betartja a tematikában foglalt orvosi etikára vonatkozó főbb etikai és filozófiai alapvetések által diktált etikai normákat.
- Orvostanhallgatói működése során etikai dilemmák esetén önállóan megoldási javaslatot fogalmaz meg, önálló orvosi munkája során ezzel hozzájárul a betegellátás során keletkező etikai dilemmák számának csökkentéséhez.

Témakörök:

ELŐADÁS

- A tradicionális orvosi etikától a modern biomedicinális etikáig – hivatásetika esetcentrikus megközelítésben
- A tájékozott beleegyezés doktrínája és az 1997. évi Egészségügyi törvény betegjogai
- Etikai kérdések a pszichiátriában
- Etikai kérdések a belgyógyászatban
- Az onkológia etikai kérdései
- A reprodukív medicina főbb etikai kérdései – fókuszban a pozitív szülésélmény
- Etikai kérdések a gyermekgyógyászatban
- Az életvégi döntések etikai kérdései hazai viszonylatban
- Az aneszteziológiai és intenzív terápiás ellátás egyes etikai kérdései esetcentrikus megközelítésben

GYAKORLAT

- Az etika és az erkölcs általános jellemzése, a főbb etikai elméletek áttekintése
- Hivatásetikai kihívások különböző megközelítései – Etikai problémák és dilemmák
- Morális reziliencia, morális distressz
- A tradicionális és modern bioetikai alapelvek áttekintése
- A tájékozott beleegyezés elvének kialakulása, gyakorlati alkalmazhatósága
- Beteg- és ellátottjogok, valamint az egészségügyi dolgozók jogainak összefoglalása
- A művi abortusszal kapcsolatos bioetikai problémák
- A reprodukív medicina speciális etikai kérdései (családtervezés, szülés, asszisztált humán reprodukció)
- Az élő és halott személyből származó szövet- és szervátültetés etikai kérdései
- Az emberen végzett tudományos kutatások etikai kérdései
- A genetika etikájának egyes etikai kérdései
- Az életvégi döntések főbb jogi és etikai kérdései (palliatív medicina és Hospice, eutanázia, asszisztált öngyilkosság)
- Igazságosság az egészségügyben, a makro- és mikroallokáció etikai kérdései
- A tradicionális és partneri alapú orvos-beteg kapcsolat erkölcsi vonatkozásai
- Hallgatói gyűjtésből származó esetmegbeszélések

Módszerek:

ELŐADÁS

- Frontális oktatás
- Kerekasztal-beszélgetések
- Vendégelőadók bevonása szakterület-specifikus referálással
- Minden tanulási segédanyag (előadások diasorai, orientáló videók, Orvosi etika jegyzet, stb.) feltöltésre kerül a Coospace-en.
- Bioetikai vonatkozású podcast-ok egyéni feldolgozása

GYAKORLAT

- Hallgatók vitakészségének fejlesztése az aktív órai munka által
- Referátum készítése a megfelelő szakirodalom áttekintését követően
- A klinikumból származó, etikai szempontból releváns hallgatói esetek gyűjtése, elemzése

A tárgy teljesítésének feltételei, vizsga követelményei:

ELŐADÁS

- Az előadásokon a jelenlét kötelező, maximum egy hiányzás megengedett
- Az előadások előtt a Coospace felületen lehetőséget biztosítunk téma-specifikus kérdéseket feltenni az előadók részére, amelynek használata opcionális
- Az előadáshoz kapcsolódó év végi aláírás megszerzésének feltétele a 2024. május 16-án az előadás idejében zajló, online írásbeli teszt-vizsga legalább 60%-os eredménnyel sikerült teljesítése

GYAKORLAT

- A részvétel a gyakorlatokon kötelező, a félév során összesen egy hiányzás megengedett. Pótlási lehetőség: a gyakorlatvezetővel előzetesen megbeszéltek szerint.
- A gyakorlat teljesítésének tartalmi feltételei:
 1. a hallgató köteles egy szabadon választott témában referátumot tartani és erről legalább 1, de legfeljebb 2 A/4-es oldal terjedelmű vázlatos kivonatot készíteni a gyakorlatvezetővel egyeztetett időpontra. Az oktató által jóváhagyott dokumentumot fel kell tölteni a gyakorlat színterénél létrehozott felületen.
 2. a hallgató köteles benyújtani egy a sebészet, vagy szülészet-nőgyógyászat, vagy belgyógyászat blokkgyakorlaton megfigyelt, saját gyűjtésű eseteleírást (2024. 05. 02-ig bezárólag), a félév elején közzétett szempontrendszer alapján. A dokumentumot a Coospace-en, a gyakorlat színterénél létrehozott felületen kell feltölteni.
 3. a hallgató köteles egy az oktatók által feltöltött esettárból választott esetet elemezni és az elkészült dokumentumot (2024. 05. 17-ig bezárólag) a Coospace-en, a gyakorlat színterénél létrehozott felületen feltölteni. Igény esetén az oktatóval előre egyeztetett, saját gyűjtésű eset is beadható és elemezhető.

Értékelés:

ELŐADÁS

- Év végi online tesztvizsga (2024. 05. 16.) legalább 60%-os eredményű teljesítése
- Sikertelen tesztvizsga esetén utóvizsga teljesítése szükséges

GYAKORLAT

- 10% órai aktivitás (vitakészség, csoportos feladatokban való közreműködés stb.)
- 30% a blokkgyakorlatból származó esetelemzés
- 40% órai referátum
- 20% év végi esetelemzés

A félév során a hallgatókat folyamatosan tájékoztatjuk az egyes részfeladatokon elért teljesítményéről, vagyis, hogy a maximális 100%-hoz képest aktuálisan hol tartanak.

Kötelező irodalom:

- SZTE ÁOK Magatartástudományi Intézet oktatói által összeállított jegyzet, oktatási segédanyag

Ajánlott irodalom:

- Dr. Kovács József: A modern orvosi etika alapjai. Budapest, Medicina, 2006. ISBN:9789632426242
- Dr. Kovács József: Bioetikai kérdések a pszichiátriában és a pszichoterápiában. Budapest, Medicina, 2006.
- 1997. évi CLIV. törvény <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700154.tv>
- A Magyar Orvosi Kamara Etikai Kódexe
- https://mok.hu/public/media/source/etikaiKodex/EtikaiKodex_2018_11_24.pdf
- Atul Gawande: Mert egyszer meghalunk. Az orvostudomány és ami a végén számít. Budapest, Tercium Kiadó, 2015.
- Lewis Vaughn: Bioethics – Principles, Issues and Cases. (4th ed.). University Press, Oxford, 2020. ISBN: 9780190903282 (epub)
- Bernard Lo: Resolving Ethical Dilemmas - A Guide for Clinicians (5th ed.). Lippincott Williams & Wilkins, a Wolters Kluwer Business, Philadelphia, 2013. ISBN: 978-1-4511-7640-7